

Kinnitatud  
juhatuse liikme-liiklusdirektori  
"30. jaanuar" 2009.a  
käskkirjaga nr 1-3.2/8-I

## **Pöörmeseadja töökorralduse juhend AS EVR Infra raudteeinfrastruktuuril**

### **1. ÜLDSÄTTED**

- 1.1. Pöörmeseadja või mõne teise tema tööülesandeid täitma määratud töötaja töökohustused on:
  - tsentraliseerimata pöörangute seadmine rongide vastuvõtmisel, ärasaatmisel, jaamast läbilaskmisel ja manöövritöö tegemisel;
  - pöörmete hoidmine korras ja puhtana;
  - pöörmepostis ja selle piirkonnas paiknevate turvanguseadmete teenindamine;
  - vagunite kinnitamine jaamateedel;
  - muude tööde tegemine olenevalt jaama kohalikest oludest.
- 1.2. Iga töötaja, kes hakkab tööle pöörmeseadjana, peab sooritama kutseksami liikluskorraldaja I kutse saamiseks, edaspidi tuleb tema teadmisi perioodiliselt kontrollida järgmiste juhendite ja eeskirjade tundmises: raudtee tehnokasutuseeskiri, raudtee rongiliikluse ja manöövritöö juhend, raudtee signalisatsioonijuhend, käesolev töökorralduse juhend, jaama tehnokorraldusakt ja selle lisad, töösisekorra eeskiri, AS EVR Infra juhtkonna käskkirjad ja juhised, mis käsitlevad liiklus- ja tööohutuse nõudeid.
- 1.3. Pärast eksami sooritamist, enne iseseisvale tööle asumist, peab pöörmeseadja töötama kvalifitseeritud pöörmeseadja järelevalve all ja vastutusel. Pöörmeseadja lubatakse iseseisvale tööle jaamaülema või liikluse peakorraldaja sellekohase otsusega.
- 1.4. Enne iseseisvale tööle lubamist peab jaamaülem või liikluse peakorraldaja juhendama pöörmeseadjat töörajooni iseärasustes ning tutvustama talle jaama tehnokorraldusakti allkirja vastu.
- 1.5. Pöörmeseadjale väljastatakse tööandja poolt vastav tööriietus, jalatsid, isikukaitsevahendid ja signaalvahendid. Töölt lahkudes on pöörmeseadja kohustatud need tagastama.
- 1.6. Pöörmepostis peavad olema:
  - jaama tehnokorraldusakt;
  - inventari ja normdokumentide nimekiri;
  - pöörmeseadjate töögraafik;
  - pöörmeseadja töökohale mineku ja sealt tuleku ohutud liikumisteed;
  - manöövritööl kasutatavate reglementide näidised;
  - väljavõtte rongide sõiduplaanist;
  - plommitavate turvanguseadmete loetelu, kus on näidatud iga seadme plommide arv ja kohad.

- 1.7. Pöörmeseadja allub otseselt jaamakorraldajale (manöövrjuhile), kellelt ta saab korraldusi rongide vastuvõtu- ja ärasaatematkade valmistamiseks, manöövritöök vastuvõtu-ärasaate- ja peateedel. Manöövritöö ajal täidab pöörmeseadja manöövrjuhi korraldusi.
- 1.8. Pöörmeseadja peab olema tööl korralikult riides ja tal peavad olema kaasas:
- päeval kollane ja punane lipp;
  - öösel, halva nähtavuse korral ka päeval, käsisignaallatern.
- 1.9. Pöörmeseadja on kohustatud:
- hoidma oma töörajooni pöörangud ning kaitsepöörangud normaalasendis, mis on näidatud jaama tehnokorraldusaktis. Pööranguid võib teise asendisse seada ainult rongide vastuvõtu-ärasaatematka valmistamiseks, manöövritöök, puhastamiseks, kontrolliks ja remondiks või kui tee, kuhu pöörangu normaalasend on suunatud, on hõivatud raudteeveeremiga või suletud liikluseks;
  - hoidma pöörmed korras ja puhtad;
  - täitma kiiresti ja täpselt kõiki rongide vastuvõtmise, ärasaatmise ja manöövritööga seotud operatsioone;
  - teatama kõigist ebanormaalsustest viivitamatult jaamakorraldajale (manöövrjuhile), kuid rongiliiklusele või inimeste elule ohtlikel juhtudel rakendama abinõud raudteeveeremi peatamiseks.
- 1.10. Pöörme rikestest peab pöörmeseadja teatama viivitamatult jaamakorraldajale (manöövrjuhile). Juhul kui rike ohustab liiklust, peab pöörmeseadja viivitamatult lõpetama raudteeveeremi liikumise pöörmel ja piirama pöörme teisaldatavate peatussignaalidega.
- 1.11. Tugeva tuule korral on pöörmeseadja kohustatud kontrollima vagunite kinnitust oma posti rajoonis ja vajaduse korral lisama pidurkingi, ootamata selleks jaamakorraldaja korraldust.
- 1.12. Pöörmeseadjal on keelatud:
- seada pööranguid normaalasendist teise asendisse ilma vajaduseta;
  - jätta lukustamata pööranguid, mis vastavalt jaama tehnokorraldusaktile peavad olema lukustatud;
  - olla tööl ilma ettenähtud signaalideta;
  - lahkuda pöörmepostist ilma jaamakorraldaja loata;
  - lubada pöörmete juurde ja pöörmeposti kõrvalisi isikuid.

## **2. VALVEKORRA VASTUVÕTMINE**

- 2.1. Pöörmeseadjate valvekorda ilmumise korra määrab jaamaülem vastavalt kohalikele oludele ja töösisekorra eeskirjale.
- 2.2. Valvekorra vastuvõtmisel peab pöörmeseadja:
- veenduma, et jaamateedel seisvad rongid ja vagunid ei ulatuks piirdetulba taha, et vagunid oleksid omavahel kokku haagitud ja kinnitatud vastavalt jaama tehnokorraldusaktile;
  - kontrollima kõiki pöörmeseadjale kinnistatud pöörmeid, veendumaks nende korrasolekus; pöörangute kontrollimisel pöörama erilist tähelepanu sule liibumisele vastu raamrööbast, sule tõmberaua, kõrva- ja kannapoltide kinnitusele, lukkude ja riivide korrasolekule;
  - kontrollima, kas pöörmed on puhtad ja sulepadjad õlitatud;

- kontrollima koos valvekorda üleandva pöörmeseadjaga nimekirja järgi pöörmeposti inventari, signaalvahendite ja tööriistade olemasolu;
- kontrollima turvanguseadmete puhul pöörmepostis aparaatide plommide olemasolu ja seisukorda;
- saada valvekorda üleandvalt pöörmeseadjalt informatsiooni jaamakorraldaja poolt antud korraldustest rongide vastuvõtmise, ärasaatmise ja manöövritöö kohta.

Pöörmeseadja, võtnud valvekorra vastu, kannab jaamakorraldajale valvekorra vastuvõtmisest ja ilmnenu rikest ette.

- 2.3. Kui valvekorda üleandvale pöörmeseadjale oli antud korraldus vastuvõtu-ärasaatematka valmistamiseks ja selle korralduse täitmisest oli jaamakorraldajale ette kantud, on keelatud valvekorda üle anda enne, kui rong, millele oli valmistatud matk, saabub või väljus jaamast või enne, kui valvekorda vastuvõttev pöörmeseadja on veendunud, et matk on õigesti ette valmistatud.

### **3. PÖÖRMETE TEENINDAMINE JA KORRASHOID**

- 3.1. Pöörangute häireteta tööks on pöörmeseadja kohustatud:
- hoidma pöörmeposti kuuluvad pöörmed korras ja puhtad: kinnitama lahtised poldid, lööma sisse üleskerkinud rööpanaelad, õigeaegselt puhastama pöörmed lumest, jääst, liivast, mustusest ja prahist. Teatama pöörmevigadest, mida ta ise pole võimeline kõrvaldama, jaamakorraldajale tee- ja/või side- ja turvanguameti töötaja kohalekutsumiseks;
  - õlitama hoolikalt pöörangute liikuvaid osi, eriti sulepatju; enne õlitamist kindlasti eemaldama vana määrdu õli;
  - ära juhtima vihma- või lumesulamisvee;
  - hoidma korras pöörmenäidikuid;
  - hoidma vastavalt kinnitatud loendile korras ja omal kohal tööriistad ning materjalid, mis on vajalikud pöörmete teenindamiseks ja korrashoiuks.
- 3.2. Pöörmeseadja võib lubada tee- ning side- ja turvanguameti töötajatel teha pöörmete remonti jaamakorraldaja loal. Pärast töö lõpetamist peab pöörmeseadja kontrollima, kas pöörme seisund tagab liikluse ohutuse, ja kandma sellest ette jaamakorraldajale.

### **4. PÖÖRMESEADJA KOHUSTUSED RONGIDE VASTUVÕTMISEL JA ÄRASAATMISEL**

- 4.1. Vastuvõtu-ärasaatematka tegemisel peab pöörmeseadja juhinduma raudtee rongiliikluse ja manöövritöö juhendi X peatüki nõuetest.
- 4.2. Saanud jaamakorraldajalt korralduse matka valmistamiseks, peab pöörmeseadja:

- kuulama tähelepanelikult korralduse ära, kordama seda ja saada täitmiseks kinnituse;
- pärast korralduse saamist viivitamata asuma saadud korraldust täitma.

Kui posti rajoonis, millele anti korraldus vastuvõtu-ärasaatematka valmistamiseks, tehakse manöövritööd väljasõiduga valmistatava matka pöörmetele, tuleb manöövritöö viivitamata katkestada. Pöörmeseadja peab

isiklikult või muul viisil, mis on kindlaks määratud jaama tehnokorraldusaktis, hoiatama manöövrijuhti ja vedurijuhti eelseisvast rongi vastuvõtust või ärasaatmisest.

Kui vastuvõtutee vastaskõrikus tehakse manöövritööd, on sealne pöormeseadja kohustatud seadma pöörangud asendisse, mis välistab manöövriveeremi suundumise vastuvõtuteele, ja lukustama need.

- 4.3. Matka valmistamisel on pöormeseadja kohustatud kontrollima vastavalt jaama tehnokorraldusaktis näidatud korrale vastuvõtutee vabaolekut raudteeveeremist, seadma pöörangud vajalikku asendisse, kontrollima iga pöörangu sule liibumist vastu raamrööbast ja need lukustama.
- 4.4. Lukustatud pöörmete võtmed asetama kontrollaparaadi vastavatesse avadesse, keerama need lukustusasendisse, matkakäepidemed keerama matkaasendisse ja pärast seda kandma jaamakorraldajale ette matka valmisolekust ning tee vabaolekust.
- 4.5. Kuni rongi saabumiseni või väljumiseni peab pöormeseadja valvama valmistatud matka, tähelepanelikult jälgima raudteeveeremi liikumist naaberteedel, eriti manöövritööd.
- 4.6. Rongi lähenemisel jaamale peab sissesõiduposti pöormeseadja andma pasunaga või vilega helisignaali rongi lähenemisest: paaritu suuna rongi lähenemisel - ühe pika signaali, paarissuuna rongi lähenemisel - kaks pikka signaali. Rongi väljumisel jaamast peab väljasõiduposti pöormeseadja, kuulnud veduri väljumissignaali, andma pasunaga või vilega ühe pika helisignaali.
- 4.7. Pöormeseadja peab rongi kohtama jaama tehnokorraldusaktis ettenähtud kohas ja vastavate signaalidega:  
rongi vastuvõtmisel kõrvalteele või peateele peatusega jaamas: päeval lahtise kollase lipuga, öösel või halva nähtavuse korral ka päeval käsilaterna kollase tulega.  
Jaamast ärasaadetavaid ronge saadab pöormeseadja päeval kinnise kollase lipuga, öösel, halva nähtavuse korral ka päeval käsilaterna läbipaistev-valge tulega.
- 4.8. Saabuva või väljuva rongi möödumisel peab pöormeseadja pöörama tähelepanu raudteeveeremi seisukorrale, veose õigele asetusele lahtisel raudteeveeremil, ettenähtud signaalide olemasolule jms.  
Kõigist puudustest peab pöormeseadja viivitamatult teatama jaamakorraldajale, aga liiklust või inimeste elu ohustavatel juhtudel rakendama kohe abinõud rongi peatamiseks.
- 4.9. Pöormeseadja rongi saabumisel kontrollib: rongi sabasignaali olemasolu, veendumaks rongi saabumises täiskoosseisus; rongi peatumist saabumistee piirides ja kandma sellest ette jaamakorraldajale. Kui rong liigub tõukeveduriga, kantakse ette rongi saabumisest koos tõukeveduriga.  
Kui saabuva rongi saba jääb piirdetulba taha, peab pöormeseadja sellest isiklikult viivitamatult teatama jaamakorraldajale, kes rakendab abinõud rongi õigeks paigutamiseks tee piiridesse.
- 4.10. Rongi väljumisel kontrollib pöormeseadja rongi sabasignaali olemasolu ja kannab isiklikult jaamakorraldajale ette rongi väljumisest täiskoosseisus.

4.11. Ootamata erikorraldust, peab pöörmeseadja pärast rongi saabumist või väljumist seadma matkasse kuulunud pöörangud normaalasendisse vastavalt jaama tehnikorraldusaktile, juhul kui normaalasend on hõivatud teele, siis vaba tee suunas.

4.12. Kui pöörmeseadjale on tehtud ülesandeks anda saabuva rongi vedurijuhile kirjalik käsk jaama sissesõidufoori keelavast signaalist möödasõiduks, peab ta minema sellele rongile vastu sissesõidufoori juurde ja näitama saabuva rongi suunas päeval lahtist punast lippu ning öösel või halva nähtavuse korral ka päeval käsilaterna punast tuld.

Veendunud, et vedurijuht on peatussignaali vastu võtnud (vedurijuht annab vedurivilega kolm lühikest heli) ja vähendab kiirust, on pöörmeseadja kohustatud päeval punase lipu ära võtma, öösel või halva nähtavuse korral ka päeval aga vahetama käsilaterna punase tule läbipaistev-valge tulega. Rongi möödumisel annab pöörmeseadja üleanderõnga abil vedurijuhile üle kirjaliku käsu.

Rongi vastuvõtmisel jaamakorraldaja kirjaliku käsu alusel võib pöörmeseadja, kui ta otsustas jaama sõita vedurijuhi kabiinis, näidata saabuva rongi suunas päeval lahtist punast lippu kuni rongi peatumiseni sissesõidufoori ees. Käsu üleandmine toimub vedurijuhi kabiinis pärast rongi peatumist.

## **5. PÖÖRMESEADJA KOHUSTUSED MANÖÖVRITÖÖL**

5.1. Manöövr töö tegemisel on pöörmeseadja kohustatud:

- jälgima tähelepanelikult manöövriveeremi liikumist, antavaid korraldusi ja signaale ning täitma õigeaegselt nende nõudeid. Manöövrijuht annab pöörmeseadjale ülesande manöövrimatka valmistamiseks või üksikute pöörangute seadmiseks ühe või teise tee suunas jaama tehnikorraldusaktis ettenähtud korras kas isiklikult, raadioside kaudu või muul viisil;
- edastama veduri- ja manöövrijuhile vajalikke signaale ja teateid täpselt ja õigeaegselt;
- kontrollima enne signaali või korralduse edastamist manöövriveeremi liikumiseks pöörangute õiget asendit manöövrimatkas;
- panema pärast pöörangu seadmist riivi sulgrööpa ette ja veenduma sulle tihedas liikumises vastu raamrööbast;
- jälgima, et teedele jäetud vagunid oleksid kokku haagitud ja äraveeremise vältimiseks pidurkingadega kindlalt kinnitatud. Vagunid peavad olema kinnitatud jaama tehnikorraldusaktis näidatud korras ja vajaliku hulga pidurkingadega;
- mitte lubama raudteeveeremi liikumist läbilõigatud pöörangul enne selle ülevaatus ja remonti teemati töötajate poolt ning enne jaamakorraldajalt teate saamist vastava sissekande kohta järelevaatusraamatus;
- mitte lubama ilma jaamakorraldaja loata vastuvõtu-ärasaateteede hõivamist, raudteeveeremi väljasõitu peateele ja vastuvõtu-ärasaateteedele, ülesõitu nendest teedest ja raudteeveeremi sõitu ühest manöövri- või jaamarajoonist teise.

## **6. VALVEKORRA ÜLEANDMINE**

- 6.1. Enne valvekorra üleandmist peab pöörmeseadja kontrollima, kas pöörmed on korras ja puhtad, veenduma, et signaalvahendid, inventar ja tööriistad on olemas ja korras ning plommid turvanguaparaatidel alles.
- 6.2. Valvekorra üleandmisel on pöörmeseadja kohustatud informeerima valvekorda astuvat pöörmeseadjat pöörmete seisukorrast, posti rajoonis asuvast raudteeveeremist, selle kinnitusest, jaamakorraldajalt saadud korraldustest ja teistest pöörmeseadja tööga seotud küsimustest.

## **7. TÖÖOHUTUSNÕUDED PÖÖRMESEADJA TÖÖL**

- 7.1. Jaama territooriumil töökohale minekul ja sealt tulekul peab pöörmeseadja liikuma mööda selleks ettenähtud ohutuid liikumisteid.
- 7.2. Pöörmeseadja peab oma töö korraldama nii, et tööohutusnõuded oleksid täidetud.
- 7.3. Kui valvekorra vastuvõtmisel leiab pöörmeseadja gabariidinõuete või muude tööohutusnõuete rikkumisi, on ta kohustatud sellest teatama jaamakorraldajale.
- 7.4. Raudteel viibides on pöörmeseadja kohustatud täitma järgmisi nõudeid:
  - kandma ettenähtud tööriietust, tööjalatseid ja isikukaitsevahendeid. Töörietus peab olema kinni nõõbitud (seotud, kinniste tõmblukkudega jms), peakate ei tohi segada nägemist ega kuulmist;
  - tööriietuse peal peab kandma ohuvesti;
  - pöörama tähelepanu seadmete ja ehitiste erimärgistusele, täitma nende märkide ja märgistuse nõudeid;
  - liikuma piki rööbasteed ainult selle kõrval, teedevahe keskel või teepeenral ja jälgima teedel liikuvat raudteeveeremist;
  - pöörama erilist tähelepanu sellele, et liikuvatel raudteeveeremil ei oleks esemeid, mis ulatuvad väljapoole gabariiti. Asudes teedevahel, kui raudteeveeremid liiguvad mööda mõlemat naaberteed, jääma seisma ja vajadusel kükitama, oodates ära raudteeveeremi möödumist või seismajäämist ühel teedest ning alles seejärel jätkama liikumist;
  - liikuma kiirustamata, pöörama käies erilist tähelepanu seadmetele ja esemetele, mis asuvad teede vahel (piirdetulbad, rennid, kaevud, turvanguseadmed jms), vältimaks komistamist ja kukkumist;
  - väljudes rööbasteele raudteeveeremi, chitise vms tagant, veenduma, et seda rööbasteed mööda ei liigu raudteeveerem;
  - ületama rööbasteid täisnurga all, veendudes eelnevalt, et ohtlikus kauguses ei ole lähenemas raudteeveeremist; mitte astuma rööpale, raamrööpa ja sulgrööpa vahele või pöörmerenni peale;
  - möödudes rööbasteel seisvast raudteeveeremist, ületama rööbasteed neist mitte lähemal kui 3 m; mitte minema vagunite vahelt läbi, kui nende vahe on väiksem kui 5 m;
  - kasutama vagunitega hõivatud rööbasteede ületamisel ülekäigurõdusid, mitte ronima vagunite alt läbi või üle vagunite;
  - enne ülekäigurõdult mahaastumist veenduma astmelaudade ja käsipuude korrasolekus, kõrvaliste esemete puudumises teedevahel,

samuti selles, et naaberteel ei liigu ohtlikus kauguses raudteeveerem. Rõdult maha astudes hoidma käsipuudest kinni;

- astuma ülekäigurõdule või astmelauale või sealt maha ainult raudteeveeremi seisu ajal ning näoga raudteeveeremi suunas;
- rööpanaelte sisselöömisel seisma rööpa kohal piki rööbasteed nii, et rööbas on kahe jala vahel;
- lahtitulnud mutrite kinnikruvimiseks kasutada mutrivõtmit. Mutrivõtmele on keelatud millegagi lüüa, suurendada selle pikkust teise mutrivõtmega jätkates, samuti kasutada defektset mutrivõtmit, panna mutri ja võtme vahele vahetükke;
- eemalduma raudteeveeremi möödalaskmiseks aegsasti ohutusse kohta rööbastee ääres või teede vahel äärmisest rööpast vähemalt 2 meetri kaugusele.

7.5. Rongide vastuvõtmisel ja ärasaatmisel ning manöövritööl on pöörmeseadja kohustatud:

- andma vedurijuhile signaali liikumiseks ainult pärast pöörangute seadmist vastavasse asendisse ja eemaldumist ohutusse kaugusesse;
- mitte jätta pöörangute seadmisel vastukaalukangi vertikaalasendisse, vaid viima tingimata lõppasendisse, mitte hoidma jalaga vastukaalu;
- kasutama vagunite kinnitamisel äraveeremise vältimiseks ainult korras pidurkingi;
- mitte kasutama pidurkingade asemel muid esemeid;
- pidurkinga kasutamisel hoidma seda käepidemest;
- kui pöörmeseadja avastas iseenesest liikuma hakanud vagunid, siis pidurkinga asetamisel rööpale vagunite kiiruse vähendamiseks või peatamiseks asuma liikuvatel vagunitel ohutus kauguses ja pärast pidurkinga asetamist eemalduma rööpast vähemalt 1,5 meetri kaugusele vagunitele vastu.

7.6. Pöörmete puhastamine peab toimuma raudteeveeremi liikumise vaheajal ning tavapäraselt ööpäeva valgel ajal. Pimedas võib pöörmeid puhastada ainult äärmisel vajadusel, mis on tingitud ilmastikuoludest või muudest põhjustest. Sellisel juhul tuleb rööbaste vahele asetada põlev signaallatern.

7.7. Pöörmete puhastamisel peab pöörmeseadja täitma järgmisi ohutusnõudeid:

- teatama enne pöörme puhastamise algust sellest jaamakorraldajale;
- on keelatud kasutada mittekorras tööriistu ja töötada ilma kinnasteta;
- seisma puhastamisel näoga suunas, kust on oodata raudteeveeremi väljasõitu pöörmele, võimalusel mitte seisma rööbaste vahel;
- töö lõpetamisel teatama sellest jaamakorraldajale.

7.8. On keelatud pöörmeid puhastada või teha mingit muud tööd pöörmel pärast rongi lähenemis- või väljumissignaali saamist ning pärast signaali andmist manöövriveeremi liikumiseks.

7.9. Elektrifitseeritud piirkonna jaamades on keelatud:

- minna voolu all olevatele kontaktvõrgu juhtmetele lähemale kui 2 m;
- puudutada elekterveeremi elektriseadmeid kas vahetult või mingi esemega;
- minna katkenud kontaktvõrgu juhtmetele või juhtmetelt ripuvatele esemetele lähemale kui 10 meetrit.

Kontaktvõrgu juhtme või raudteed ületava või teedevahel (teepeenral) asuva elektriliini katkemisest või nendelt allarippuvate kõrvaliste esemete leidmisest tuleb viivitamatult teatada jaamakorraldajale.

Kuni kontaktvõrgu remondibrigaadi saabumiseni peab ohtliku koha piirama ja rakendama meetmed, et inimesed ei satuks ohtlikule kohale lähemale kui 10 meetrit. Kui katkenud juhtmed või muud kontaktvõrgu elemendid on väljunud gabariidist ja kujutavad ohtu raudteeveeremi liikumisele, tuleb see koht piirata peatussignaalidega nagu takistuskoht raudtee signalisatsioonijuhendiga sätestatud korras.